

Warszawskie reminiscencje śladami Krzysztofa Kamila Baczyńskiego

Marcel Welna 2h

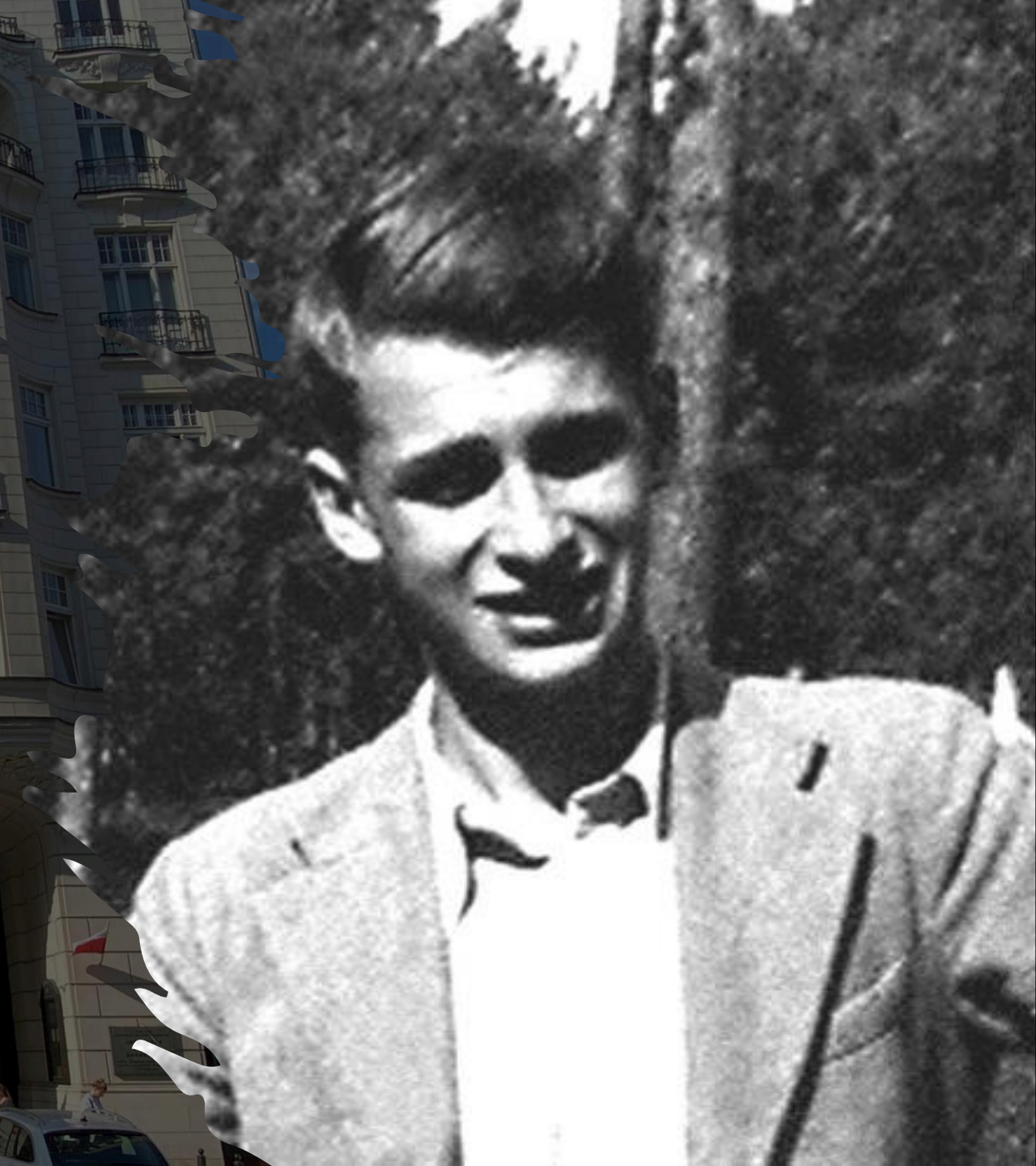

Rodzina i Wczesne Lata

- Urodzony w 1921 roku w Warszawie
- Syn Stanisława Baczyńskiego – działacza PPS, żołnierza Legionów Polskich oraz pisarza i krytyka literackiego
- Syn Stefanii z domu Zieleńczyk, nauczycielki i autorki podręczników szkolnych, katoliczki pochodzącej z zasymilowanej rodziny żydowskiej
- Był bardzo chorowity. Miał astmę i był stale zagrożony gruźlicą

Bagatela 10

To tutaj urodził i wychował się młody
Krzysztof Kamil Baczyński -

Edukacja

Od 1931 roku uczył się w Państwowym Gimnazjum im. Stefana Batorego

Po ukończeniu w 1937 roku kontynuował naukę w nowo utworzonym dwuletnim liceum ogólnokształcącym, w klasie o profilu humanistycznym.

Miał problemy z matematyką, lecz wyróżniał się wiedzą na temat ówczesnej literatury.

Znał bardzo dobrze literaturę francuską, a później również pisał wiersze po francusku

II Liceum im. Stefana Batorego

- Założone w 1918 roku jako państwowe Królewsko-Polskie Gimnazjum Im. Stefana Batorego przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Antoniego Ponikowskiego, przy istotnym wkładzie prof. Tadeusza Łopuszańskiego.
- Do absolwentów należą:
  - Jan Bytnar „Rudy” – harcerz i żołnierz AK (1939)
  - Maciej Aleksy Dawidowski „Alek” (1939)
  - Tadeusz Zawadzki „Zośka” (1939)
  - Ewa Bem – piosenkarka i wokalistka jazzowa (1968)
  - Dorota Wellman – dziennikarka TV (1999)
  - Michał Matczak – raper i tekstopisarz (2019)

K. K. Baczyński jako działacz

- W latach 1934-35 był harcerzem 23 Warszawskiej Drużyny Harcerskiej „Pomarańczarnia”
- Działał w Związku Niezależnej Młodzieży Socjalistycznej „Spartakus” - półlegalnej organizacji uczniów szkół średnich pod patronatem PPS.
- Od 1937 roku był członkiem Komitetu Wykonawczego „Spartakusa”.
- Był współredaktorem pisma „Strzały”, na łamach którego zadebiutował jako poeta wierszem „Wypadek przy pracy”

K. K. Baczyński

Dalsze losy

- Wybuch wojny uniemożliwił mu podjęcie studiów w Akademii Sztuk Pięknych - marzył o karierze grafika lub ilustratora
- Po utworzeniu w 1940 getta w Warszawie pozostał z matką po aryjskiej stronie – ryzykowali. W razie wykrycia żydowskiego pochodzenia, rozstrzelano by ich na miejscu.
- W 1942 roku wziął ślub z Barbarą Drapczyńską.
- Od jesieni 1942 do lata 1943 studiował polonistykę na tajnym Uniwersytecie Warszawskim.

Barbara Drapczyńska – żona K. K. Baczyńskiego

-
- Aby wyżyć, zajmował się pracami dorywczymi:
    - szklął okna
    - malował szyldy
    - pracował u węglarza na Czerniakowie
    - przyjmował telefonicznie zlecenia w Zakładach Sanitarnych
  - Uczył się także w Szkole Sztuk Zdobniczych i Malarstwa.

Konspiracja

Od lipca 1943 sekcyjny w II plutonie „Alek” 2. kompanii „Rudy” batalionu „Zośka” AK w stopniu starszego strzelca pod ps. „Krzysztof”, „Zieliński”. Porzucił studia polonistyczne, aby poświęcić się konspiracji i poezji. Twierdził, że jeśli będzie mu to dane, to do nauki powróci. W mieszkaniu miał skrytkę na broń, w której trzymał Thompsona, dwa Steny, MP 40, granaty, materiały minerskie, a także podręczniki, mapy i prasę konspiracyjną.

Akcja pod Arsenalem

- Koledzy Baczyńskiego brali udział w Akcji pod Arsenalem. Była ona zaplanowana przez kolegę Baczyńskiego z lat szkolnych – Tadeusza Zawadzkiego oraz Stanisława Broniewskiego.
- Akcja była próbą wyzwolenia Jana Bytnara (ps. Rudy), który został aresztowany 3 dni wcześniej.
- Do pierwszej akcji nie doszło, ze względu na brak zgody od dowódcy Oddziałów Dyspozycyjnych.
- Druga akcja odbyła się zgodnie z planem na skrzyżowaniu ulic Długiej i Nalewek. W jej wyniku uwolniono Rudego i 20 innych więźniów.

Akcja wykolejenia pociągu

Uczestniczył w akcji wykolejenia pociągu niemieckiego (jadącego z frontu wschodniego do Berlina) na odcinku Tłuszcz – Urle 27 kwietnia 1944. Akcja ta spowodowała 26-godzinną przerwę w ruchu. Po ukończeniu turnusu Szkoły Podchorążych Rezerwy Piechoty „Agricola” rozkazem jej komendanta, por. „Gustawa” z 25 maja 1944 otrzymał stopień starszego strzelca podchorążego rezerwy piechoty.

- Ówczesnie był również kierownikiem działu poezji miesięcznika społeczno-literackiego „Droga”, wydawanego od grudnia 1943 do kwietnia 1944.
- Rozkazem dowódcy 2. kompanii batalionu „Zośka” 1 lipca 1944 został zwolniony ze swojej funkcji z powodu małej przydatności w warunkach polowych. Jednocześnie prosił o objęcie nieoficjalnego stanowiska szefa prasowego kompanii.
- Kilka dni później przeszedł do harcerskiego batalionu „Parasol” na stanowisko zastępcy dowódcy III plutonu 3. kompanii. W „Parasolu” przyjął pseudonim „Krzyś”.

Poezja

W okresie okupacji niemieckiej ogłosił 4 tomiki poezji: Zamknięty echem (lato 1940), Dwie miłości (jesień 1940), Wiersze wybrane (maj 1942), Arkusz poetycki Nr 1 (1944) i składkę Śpiew z pożogi (1944) oraz wiele utworów w prasie konspiracyjnej. Jego wiersze pojawiły się także w antologiach poezji wydawanych konspiracyjnie: w Pieśni niepodległej (1942) i Słowie prawdziwym (1942).

Wypadek Przy Pracy

Krzysztof Kamil Baczyński

Ktoś krzyknął!

I wszystkim dech w piersi zapało,
a echo zagrało i w sali zamarło,
a echo zamarło jak sygnał Spóźniony
i straszny szept przebiegł na wszystkich hał strony...

Ktoś upadł na ziemię z łoskotem,
na górze wśród trybów łopotał się potem
jak sztandar zwieszony na wietrze,
i przeciął krzyk wielki na nowo powietrze.

Wstrzymano!

Nie trzeba... nie trzeba... za późno...

Już tylko na górze Strzęp krwi wisi luźno,
na dole szmat drugi czerwieni skrwawiony,
a wkoło tłum szary, tłum cichy, strwożony...

A black and white, close-up portrait of a man's face, looking slightly to the right. The image is high contrast and serves as the background for the text.

„Poeta o nucie dostojnej”

Tadeusz Gajcy o Baczyńskim

Baczyński

wielki poeta

- Został uznany za jednego z najwybitniejszych poetów czasów okupacji
- Na wieść o wstąpieniu Baczyńskiego do oddziału dywersyjnego Stanisław Pigoń powiedział Kazimierzowi Wyce: Cóż, należymy do narodu, którego losem jest strzelać do wroga brylantami, a Jerzy Zagórski wspomnienie o nim zatytułował Śmierć Słowackiego (1947).

„Poezja Baczyńskiego najpełniej wyraża cechy pokolenia Kolumbów. Dla nich konsekwencją wybuchu wojny była konieczność poradzenia sobie z tym wstrząsem i odnalezienie własnej postawy wobec tych wydarzeń. Jego wiersze pomimo silnego związku z czasem wojny, ukazują swój uniwersalny wymiar. Dzieje się tak m.in. dlatego, że nie pisał o swojej epoce wprost, lecz w konwencji apokaliptycznej i onirycznej, a także dlatego, iż poruszał problemy ponadczasowe, takie jak rzeźbienie duszy i psychiki człowieka, refleksja nad młodością i dojrzewaniem (w tym przypadku drastycznie przyśpieszonym przez wojnę), poszukiwanie wartości mogących stanowić fundamenty dorosłego życia.”

- [wikipedia.org](https://pl.wikipedia.org)

Prace plastyczne K. K. Baczyńskiego

Śmierć

Poległ na posterunku w Pałacu Blanka 4 sierpnia 1944 w godzinach popołudniowych. Został śmiertelnie raniony przez strzelca wyborowego ulokowanego prawdopodobnie w gmachu Teatru Wielkiego. Pierwotnie pochowano go na tyłach pałacu. Po wojnie ciało przeniesiono na Cmentarz Wojskowy na Powązkach.

Grób Baczyńskiego

Pierwotnie został pochowany na tyłach pałacu, w którym został zabity. Po zakończeniu wojny, ciało poety przeniesiono na Cmentarz Wojskowy na Powązkach, gdzie spoczął wraz z żoną w kwaterze A22-2-25. Na tym samym cmentarzu pochowani są także jego rodzice.

Inne znane osoby spoczywające na Powązkach

- **Jan Brzechwa** (1900–1966) – poeta, satyryk, autor książek dla dzieci
- **Julian Tuwim** (1894–1953) – poeta (grób w alei zasłużonych)
- **Kazimierz Deyna** (1947–1989) – piłkarz, reprezentant Polski
- **Kazimierz Górski** (1921–2006) – piłkarz, trener, selekcjoner reprezentacji Polski
- **Kornel Morawiecki** (1941–2019) – fizyk, polityk, założyciel i przewodniczący Solidarności Walczącej
- **Jan Bytnar** ps. „Rudy” (1921–1943) – harcmistrz, podporucznik AK, bohater Kamieni na szaniec
- **Maciej Aleksy Dawidowski** ps. „Alek” (1920–1943) – harcmistrz, podporucznik AK, bohater Kamieni na szaniec
- **Tadeusz Zawadzki** ps. „Zośka” (1921–1943) – harcmistrz, podporucznik AK, bohater Kamieni na szaniec

Poezja Baczyńskiego współcześnie

- Zachowały się wszystkie jego dzieła: ponad 500 wierszy, kilkanaście poematów i około 20 opowiadań. Najbardziej znane wiersze Baczyńskiego to: Elegia o... chłopcu polskim, Mazowsze, Historia, Spojrzenie, Pragnienia, Ten czas, Pokolenie, Biała magia, Gdy broń dymiąca z dłoni wyjmę..., Polacy. Jego wiersze były śpiewane m.in. przez Ewę Demarczyk. Fragment jego wiersza Historia posłużył za tytuł filmu „Jeszcze słychać śpiew. I rzenie koni...”
- Zachowało się również kilkaset rysunków i grafik Baczyńskiego, jak na przykład ilustracje do poszczególnych wierszy poety, projekty okładek własnych tomików, kolekcja rysunków z psem Baczyńskiego, studium kocich łebków czy rysunki o tematyce orientalnej.
- Życie i twórczość Baczyńskiego stały się tematem kilku filmów, m.in. „Dzień czwarty”, w którym poetę zagrał Krzysztof Pieczyński i Baczyński w reżyserii Kordiana Piwowarskiego (z tytułową rolą Mateusza Kościukiewicza).

DZIEŃ CZWARTY

Pamięć

- Jest patronem wielu szkół – m. in. Naszej
- Został upamiętniony tablicą pamiątkowa na budynku przy ul. Bagatela 10 w Warszawie, w którym się urodził

Tablica pamiątkowa na budynku przy ul. Bagatela 10 w Warszawie, w którym urodził się Krzysztof Kamil Baczyński.

Pamięć

- 24 lipca 2009 roku Narodowy Bank Polski wprowadził do obiegu monetę o nominale 10 zł upamiętniającą Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, wykonaną w srebrze z pierścieniem platerowanym złotem
- Uchwałą Sejmu RP IX kadencji z 27 listopada 2020 zdecydowano o ustanowieniu roku 2021 Rokiem Krzysztofa Kamila Baczyńskiego. Patronom roku 2021 poświęcono wydanie specjalne Kroniki Sejmowej
- *I wiele innych*

Źródła

- wikipedia.org
- 1944.pl
- dzieje.pl
- jhi.pl
- culture.pl